

Na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 30/11 – odl. US, 90/12 in 111/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

ODLOK

o razglasitvi klekljanja čipk za živo mojstrovino državnega pomena

1. člen

Za živo mojstrovino državnega pomena se razglasita enoti žive dediščine Klekljanje idrijske čipke, EID 2-00028, in Klekljanje slovenske čipke, EID 2-00040 (v nadaljnjem besedilu: živa mojstrovina).

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za živo mojstrovino, so:

- dolga tradicija klekljanja čipk na Slovenskem;
- pisni viri, ki dokumentirajo tradicijo klekljanja čipk na Slovenskem; prve omembe klekljanja segajo v drugo polovico 17. stoletja; J. V. Valvasor omenja izdelovanje in prodajo čipk v Ljubljani leta 1689; prvi pisni vir o idrijski čipki je iz leta 1696;
- širjenje institucionaliziranega znanja klekljanja s poučevanjem v industrijskih šolah v 2. polovici 18. stoletja, z ustanavljanjem čipkarskih šol v zadnji četrtini 19. stoletja in prvi četrtini 20. stoletja ter s strokovnim izobraževanjem učiteljic klekljanja;
- gospodarski pomen klekljanja, ki je v preteklosti pomenil pomemben dodaten vir družinskih prihodkov;
- uporaba tradicionalnih klekljarskih elementov in tehnik ob prilagajanju materialov za klekljanje in motivov sodobnemu življenju;
- prenos tradicije in znanja klekljanja čipk iz roda v rod;
- prenos znanja klekljanja v čipkarskih šolah in društvih;
- množičnost klekljanja čipk v Sloveniji med šoloobveznimi otroki ter odraslimi, ki trenutno delujejo v več kot 100 klekljarskih društvih, sekcijah in skupinah;
- pomen klekljanja čipk za lokalno identiteto in prepoznavnost krajev z dolgo tradicijo (Idrijsko, Cerkljansko, Poljanska in Selška dolina s Škofjo Loko) ter za nacionalno identiteto;
- razvito izrazoslovje in ohranjena domača imena za klekljarske pripomočke, elemente in tehnike.

3. člen

Živa mojstrovina se razglasi zato, da se poveča zavedanje o njenem pomenu na lokalni, regionalni in državni ravni, da se povečata njena prepoznavnost in javna dostopnost ter da se spodbudi njeno ohranjanje.

4. člen

Za celostno ohranjanje žive mojstrovine in podpiranje posameznikov in skupin, ki so njeni nosilci, veljajo naslednji varstveni ukrepi:

- spodbujanje uporabe tradicionalnih pripomočkov za klekljanje: valjasta blazina (nar. búla, páuštar, póuštar, punkl, júřčk, matevž) s pleteno košaro ali lesenim podstavkom, leseni klekeljni ali kleklji, papirnata predloga z narisanim vzorcem (nar. papírc, múšter, múštar, kalamíre, vzorc), bučike, kvačka, škarjice, kolovrat ali strojček za navijanje klekljev;
- spodbujanje uporabe tradicionalnih materialov za klekljanje (laneni ali bombažni sukanec, lahko tudi svilena nit) ob uveljavljanju sodobnih materialov, kot so niti iz drugih naravnih materialov, umetne ali kovinske niti ali različne medsebojne kombinacije teh niti;
- spodbujanje tradicionalnega izdelovanja čipk po vzorčnih predlogah, v katerih je prepoznavno klekljarsko izročilo na Slovenskem (klekljarski elementi in tehnike, tradicionalni motivi in vzorci ter avtorski vzorci);
- spodbujanje ohranjanja domačih imen za klekljarske pripomočke ter klekljarske elemente in tehnike;
- spodbujanje prenašanja znanja iz roda v rod v domačem okolju;
- zagotavljanje pogojev za institucionalizirano prenašanje znanja (čipkarske šole, izbirni predmeti in klekljarski krožki v osnovnih šolah, klekljarska društva, izdajanje učbenikov, priročnikov);
- spodbujanje dostopnosti materialnih prvin klekljanja čipke (zbirke v muzejih in arhivi vzorcev v čipkarskih šolah, trgovine s klekljarskimi pripomočki);
- spodbujanje žive in muzejske prezentacije materialnih in nesnovnih prvin klekljanja čipke (prikazi klekljanja, razstave, strokovna srečanja, festivali);
- zagotavljanje pogojev za hranjenje, varovanje, dokumentiranje, raziskovanje in interpretacijo materialnih in nesnovnih prvin klekljanja pri izvajalcih javne službe varstva dediščine;
- dokumentiranje materialnih in nesnovnih prvin ter hramba dokumentacije pri nosilcih.

5. člen

Nosilci ohranjanja žive mojstrovine se evidentirajo v registru žive dediščine.

Nosilci zagotavljajo ohranjanje znanj in veščin klekljanja čipk.

6. člen

Strokovne naloge v zvezi z ohranjanjem žive mojstrovine opravlja koordinatorski varstva žive dediščine v sodelovanju s krajevno pristojnimi organizacijami za varstvo premične dediščine.

7. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00716-4/2016

Ljubljana, dne 16. marca 2016

EVA 2015-3340-0035

Vlada Republike Slovenije

Dr. Miroslav Cerar
predsednik